

Expedition Sudan med Nils Billing

8–24 mars 2018 (17 dagar campingsafari)

Sudan – kan man åka dit? Där är väl bara krig och elände! Nej, inte bara, även om landet är mycket hårt drabbat. I området norr om huvudstaden Khartoum, mot den egyptiska gränsen där de svarta faraonerna härskade, kan man resa och det är dit vår resa går. Resten av landet avråder UD från att resa till.

Till Sudan kommer mycket få besökare, enligt uppgift bara runt 2 500 gäster per år, så SGS kommer utgöra cirka 1 % av landets årliga turism! Med 4-hjulsdrivna jeepar gör vi en expedition djupt in i Sudans öken. Vi är helt självförsörjande. Här ute lever bara nomader och stamfolk med sin boskap vid oaserna. Vi får också besöka de viktigaste och intressantaste arkeologiska platserna. Följ med på en oförglömlig expedition!

Innan jag arbetade vidare med detta reseförslag för SGS kontaktade jag vår svenska ambassad i Khartoum för att förvissa mig om att detta inte var en helt galen idé. De bekräftade att man kan resa i norra delarna av landet och föreslog just den lokala arrangör som jag valt att samarbeta med. Det avgjorde saken!

Preliminärt program

Dag 1 Flyg till Khartoum via Istanbul

Vi flyger med Turkish Airlines via Istanbul till Khartoum. Vi landar på småtimmarna, blir mötta och får skjuts in till hotellet Grand Holiday Villa Hotel, uppfört av britterna i slutet på 1800-talet. Måltider ombord på planet ingår.

Dag 2 Khartoum

Vi får lite sovmorgon och efter frukost ger vi oss ut i staden. Vi åker över Nilen och passerar presidentpalatset, där general Gordon halshöggs av Mahdis trupper 1885. Det är idag ett museum. Vi fortsätter till Mogranparken och promenerar till konfluensen mellan Vita och Blå Nilen. Här äter vi en enkel lunch. På eftermiddagen besöker vi Sudans nationella museum. Utöver utsökta föremål, finns här flera tempel som UNESCO räddade i samband med att Assuan-dammen byggdes. Vi fortsätter och snart når vi Omdurman, landets gamla huvudstad. Vid solnedgången tar vi oss till den kända sufiledarens Ahmed al Nils grav för att se när de virvlande dervischer dansar. Logi på Grand Holiday Villa Hotel.

Med Landcruisers eller Toyota Hilux når vi långt ut i öknen till byar och arkeologiska lämningar som sällan besöks. Vi är helt självförsörjande under resan. T. h. Konfluensen mellan Vita och Blå Nilen

Dag 3 Khartoum, Tam Tam och med jeepar ut i Västra öknen (ca 4 timmar)

Efter frukost återvänder vi till Omdurman, den gamla huvudstaden. Vi ser se Mahdis grav från utsidan och besöker det intressanta Khalifa's House. Här finns ett litet museum om perioden Mahdia i slutet på 1800-talet.

Vi lämnar staden i våra 4-hjulsdrivna bilar. Alla har fönsterplats och våra chaufförer kör oss lugnt och tryggt. Vi reser cirka 20 mil på asfalt genom ett flackt ökenlandskap och där kan vi se 360 grader runt oss. Lunch intar vi på Tam Tam, ett tehus som fungerar som en vägkrog i öknen. Sent på eftermiddagen lämnar vi landsvägen och hittar ett fint ställe att slå läger för natten. Den afrikanska stjärnhimlen bjuder på nya stjärnbilder. Camping.

Dag 4–5 Wadi el Milk och oasen El Bab i Västra öknen (ca 6 timmar)

Resan fortsätter västerut genom öknen och snart når vi oasen Wadi El Milk med många akacior. Här finns ett fåtal vattenkällor och ibland slår sig nomadfolket, bisharin, ner i området. Vi viker av mot norr genom ett vilt område med små sanddyner där det är lätt att köra fast. Här får alla som kan vara beredda att hjälpa till och dra loss bilen om det skulle behövas. Så småningom når vi det mystiska fortet Gala Abu Hamed mitt i öknen. Det upptäcktes av en tysk arkeologisk expedition 1984 och är från Napatas storhetstid 700-500 f Kr. Ruinerna består i huvudsak av stora murar på cirka 100 meter, delvis täckta av sand. Man tror att fortet användes som handelsplats för karavaner som kom från Centralafrika till Nilen. Men hur det var möjligt för människor att bo här är en gåta. Här finns inget vatten. Vi ger oss av i våra jeepar igen och målet är ställt mot det mystiska berget Jebel Bik, en färd som tar oss nordväst djupt in i Västra öknen. Här finns några intressanta förhistoriska inristningar i klipporna. Nattläger slår vi i El Bab, en liten vacker oas med palmer och sanddyner. Camping.

Dag 6 El Bab och Dongola i Västra öknen (ca 2 timmar)

Nu vänder vi österut till Nilen och når Dongola, den viktigaste staden i norra Sudan. Här provianterar vi för de kommande dagarna. På eftermiddagen tar vi den nya vägen upp mot den egyptiska gränsen. Återigen svänger vi av och ut i öknen. Landskapet är märkligt med stora klippblock i granit utslängda som om jättar hade roat sig. Vi hittar en fin plats att slå nattläger. Camping.

Dag 7 Solebtemplet (ca 5 timmars resa totalt under dag 7–8)

Vid Nilens tredje vattenfall ligger flera små byar som vi åker igenom på vår väg till Marakol, ett medeltida slott varifrån vi har en fin vy över Nilen och vattenfallet. Färden går vidare genom bergsöken till vägen som leder till Solebtemplet. Det är kanske det vackraste av alla egyptiska tempel i Sudan, ett vittnesbörd från det Nya rikets storhetstid (ca 1400 f Kr). Många väggar är rikt dekorerade med höjda reliefer, medan taket en gång bars upp av naturtrogna kolonner. Vi övernattar i ett privat nubiskt hus i Soleb.

Solebtemplet

Vår färd bjuder på vidunderliga vyer.

Dag 8 Jebel Dosha och Västra Amara

Vi fortsätter norr ut och besöker Jebel Dosha med egyptiska stelar från Thutmosis III:s regeringstid. Nu blir det bekvämt ett tag, vi är ute på asfaltsvägen och vårt mål är Västra Amara, en gammal egyptisk stad. Där pågår en arkeologisk utgrävning av en grupp forskare från British Museum, London. Nattläger på ännu en vacker plats som det nubiska landskapet erbjuder. Camping.

Dag 9 Dalkatarakten och nubiska byar (ca 3 timmar)

Färden går genom ett område där sanden sträcker sig hela vägen ner till Nilen. Här finns förstås inga bosättningar eller odlingar. Efter några kilometer ser vi klippblocken i Nilen som utgör Dalkatarakten. Det är ett vackert område med flera små nubiska byar. Hit kommer få besökare, även med sudanesiska mått mätt. Vi slår läger för natten. Camping.

Dag 10–11 Delgo, 3:e katarakten, Tombos, Kerma och nubiska byar (ca 4 timmar under två dagar)

Med en lokal färja tar vi oss tillsammans med lokalbefolkningen, åsnor, getter och kameler över till andra sidan Nilen. Om färjan inte skulle gå, åker vi söder ut och tar oss över floden. Det påverkar inte vår resa. Vi kör söder ut på vägen mellan Khartoum och Wadi Halfa, hamnen varifrån färjorna till Aswan går. Efter att vi passerat byn Delgo är det bara några kilometer innan vi ser de stora stenblocken i Nilen som utgör den tredje katarakten. För de gamla egyptierna när de seglade uppför Nilen, var denna katarakt det tredje hindret de var tvungna att ta sig förbi. Vi fortsätter vår färd mellan nubiska byar och stora klippblock vid den tredje katarakten till byn Tombos. Här bröts granit för cirka 2 800 år sedan och statyn av kung Taharqa som härskade på 600-talet f Kr ligger fortfarande kvar i sanden. Vid Nilens strandbank ser vi också intressanta, egyptiska inskriptioner i klipporna. Det här var den sydligaste gränsen av det gamla egyptiska kungadömet under flera århundraden. Övernattning i ett privat nubiskt hus i Tombos.

Dagen därpå förtjänar de majestätiska monumenten Defuffa ett besök. Här låg den äldsta nubiska huvudstaden, grundad på 2 000-talet f. Kr. Det finns också ett litet, men mycket intressant museum som inrättades av den schweiziska arkeologen Charles Bonnet efter att hans expedition funnit sju statyer av de svarta faraonerna vid utgrävningarna 2003. Våra skickliga chaufförer kör oss sedan vidare söder ut längs Nilen och vi når de centrala delarna av det nubiska området. Här talar befolkningen inte arabiska och håller

inte så hårt på den muslimska religionen. Här täcker inte kvinnorna ansiktet och pratar gärna med en besökare. Vi stannar och får en inblick i hur de lever. Camping.

Gamla Dongola

Vy över Amontemplet, Jebel Barkal.

Dag 12 Gamla Dongola, Karima, världsarvet Jebel Barkal och El Kurru (ca 4 timmar)

I det arkeologiska området Gamla Dongola finns bland annat en kristen, koptisk kyrka med marmorpelare som vi besöker, liksom andra ruiner efter flera kyrkor som en gång låg vid Nilens strand. Vi fortsätter till den lilla staden Karima vid berget Jebel Barkals fot. Jebel betyder berg på arabiska och Jebel Barkal har varit ett landmärke i öknen i alla tider. Det syns på miles avstånd! Berget är heligt sedan urminnes tider och vid foten av detta röda sandstensberg ligger flera tempel, helgade åt faraonernas nya styre och deras beskyddare, guden Amon. Berget, nubiernas Olympos, var nubiernas religiösa hjärta under mer än 1 000 år. Utöver ruinerna från det stora templet finns fortfarande flera stora, skulpterade granitstycken som man antar skulle flankera en lång aveny ner till en hamn vid Nilen. I själva bergväggen ligger ett stort tempelrum, dekorerat med höjda reliefer som framställer den nubiske storkungen Taharqa inför landets gudar. Jebel Barkals arkeologiska plats finns upptaget på UNESCO:s världsarvslista sedan 2003. Den kungliga kyrkogården i den forna staden Napata, nubiernas huvudstad från 800 till 400 f Kr, hade många pyramider, belägna på tre olika platser: några hundra meter norr om Jebel Barkal, cirka 1,5 mil söderut från det heliga berget i El Kurru och i Nuri på andra sidan Nilen. Vi besöker El Kurru och Napata, den gamla huvudstaden. Här har vi möjlighet att besöka en kungagrav som är utgrävd i klippan. Pyramiden har idag försvunnit, men vi kan fortfarande beundra gravens väggar, helt dekorerade med bilder på kung Tanwetamani (600-talet f. Kr.), gudarna och flerfärgade hieroglyfer. Inte långt härifrån är en intressant plats med förstenad, forntida skog, som vi inte ska missa. Camping.

Nomader som vid Atrun-kratern där de utvinnet salt.

Med båt på Nilen vid 4:e katarakten.

Dag 13 Karima, längs Nilen till Atrun-kratern (ca 4 timmar)

Dags för proviantering i Karima innan vi fortsätter vår resa. Det sköter våra sudanesiska vänner medan vi tar en liten båttur på Nilen vid rakten, utforskar de små öarna och promenerar längs stranden. På andra sidan floden möter oss våra vänner med jeeparna och de tar oss till Nuri där flera av pyramiderna står nära den mäktiga floden. Här finns också den store Taharqas pyramid. Vi strövar runt bland pyramiderna och fortsätter sedan. Vi ska köra genom Bayudaöknen, ett område omgärdat av Nilen där floden går i en båge

mellan 4:e och 6:e katarakten. Det karaktäriseras av berg i vass, svart basalt, ofta vulkaniska och konformade, men omväxlande kommer vi in i områden med stenöken, vida dalgångar och uttorkade flodbäddar. Här finns mycket lite vegetation. Nomadfolk som bisharin, hassanya och manasir lever i isolerade grupper och det är stor chans att vi råkar på en eller flera grupper. De är boskapsskötare med kameler och åsnor. Vid Atrun-kratern samlas nomader föra att utvinna salt ur den grönfärgade vattenkällan. De lastar saltet på kameler och åsnor och går sedan i karavaner för att sälja det på marknaderna i byarna längs Nilen. Ett otroligt arbete som förblivit detsamma genom århundradena. Camping.

Dag 14 Meroe (ca 5 timmar)

Idag åker vi ut ur Bayudaöknen och över Nilen med en lokal färja. När vi kör vidare visar sig plötsligt en oförglömlig syn. Över 40 pyramider reser sig på toppen av en kulle. Vi är framme vid det kungliga gravfältet Meroe. I natt campar vi nära pyramiderna. Camping.

Dag 15 Det kungliga gravfältet och konungastaden Meroe, ett världsarv (ca 2,5 timmar)

Det kungliga gravfältet Meroe ligger tre kilometer från Nilen på en kulle täckt av gula sanddyner. Flera av pyramiderna står ut mot den klara himmelen med sina skarpa silhuetter. Varje pyramid har sitt eget begravningskapell där väggarna är dekorerade med reliefer som visar kungens liv och offergåvor till gudarna. 2011 utsåg UNESCO lämningarna efter det meroitiska imperiet till världsarv. På eftermiddagen når vi två fantastiska tempelplatser i Mussawarat el Sufra. Här blir det tydligt att elefanten spelade en viktig roll i detta område när vi ser dem återgivna i målningar på väggarna. Mussawarat ligger vackert i en dalgång omgiven av kullar. Det stora templet som en gång låg här spelade en viktig roll. Idag är bara ruinerna kvar, men med vår färdledare Nils Billings berättelser blir platsen levande. Vår sista campingnatt bor vi vackert vid Naga. Camping.

Kameljord vid vattenbrunn.

Meroe, ett av UNESCO:s världsarv.

Dag 16 Naga, Omdurman och tillbaka till Khartoum (ca 4 timmar)

Bortom en torrlagd flodfåra, 30 km öster om Nilen, ligger Naga. Det är det andra centret som utvecklades under den meroitiska perioden. Här är öknen annorlunda, mer som i Sahara. Med klippor och sand. Vi besöker ett tempel, vigd till guden Apedemak. Det är en utsökt byggnad med dekorationer som visar guden med ett lejonhuvud, farao, ämbetsmän och rituella handlingar. En bit bort står en "kiosk", en annorlunda byggnad med arkader och pelare, inspirerad av både egyptisk, romersk och grekisk stil. Här finns också ett tempel till guden Amon. Platsen lever i högsta grad fortfarande och nomader kommer regelbundet hit under torrperioden och vattnar sin boskap i källan. På eftermiddagen når vi Khartoum och går på en traditionell brottningsmatch innan vi tar in på Grand Holiday Villa Hotel där vi har dagrum till vårt förfogande. Vi intar en sen avskedsmiddag och åker sedan till flygplatsen efter ett oförglömligt äventyr i ett av världens minst besökta länder.

Dag 17 Hemresa

Vi reserverar oss för att programmet kan komma att ändras pga förutsättningar vi inte råår över.

Några av många spännande möten längs vägen

Resans karaktär

En camping expedition i Sudans vilda öken. Vi har kock, chaufför och lokal färdledare, men vi kan ändå komma i situationer då vi behöver hjälpas åt att till exempel dra loss en bil som fastnat i sanden. Vi färdas i konvoj med 4-hjulsdrivna Landcruiser eller Toyota Hilux genom öknen och besöker byar och de viktigaste arkeologiska platserna. Alla har fönster plats. Vi har med oss all mat och dryck, reservdelar, reservdäck, första hjälpen och satellittelefon. Chaufförerna är skickliga mekaniker och personalen har utbildning i första hjälpen. På vår expedition får vi inblick i både den storslagna historien och hur människor lever idag. I Khartoum bor vi i delat dubbel rum på bekvämt hotell och två nätter bor vi i traditionella, nubiska hus, flerbäddsrum med gemensamma faciliteter. Resterande 11 nätter campar vi i kupoltält (2 x 2 m i golvyta). Vi bor 1-2 personer i varje tält. Liggunderlagen ingår, men sovsäck, kudde och handduk tar du med egen. Vi har stolar med oss så att vi kan sitta bekvämt vid måltiderna, vilka intas under bar himmel. Ett tvättfat finns för personlig tvätt. Dag 7, 10, 12 och 14 kommer det finnas tillgång till fasta sanitära faciliteter. Tack vare att vi campar når vi spännande otillgängliga platser och får möta människor som mycket sällan får besök av främlingar.

Resans godbitar

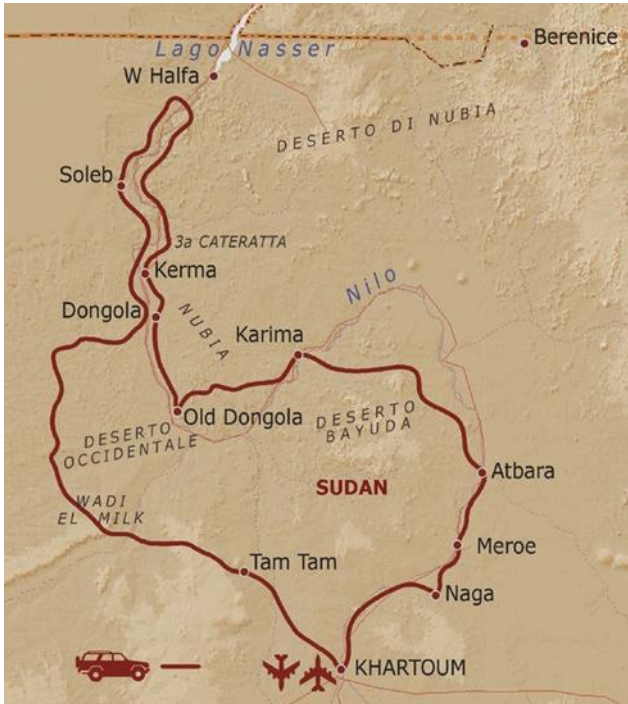
- Med 4-hjulsdrivna jeepar genom öknen
- Camping med 1 000-stjärnig himmel
- Nubiska byar och kultur
- Arkeologiska lämningar från de svarta faraonernas storhetstid
- 2 världsarv – Meroe och Jebel Barkal

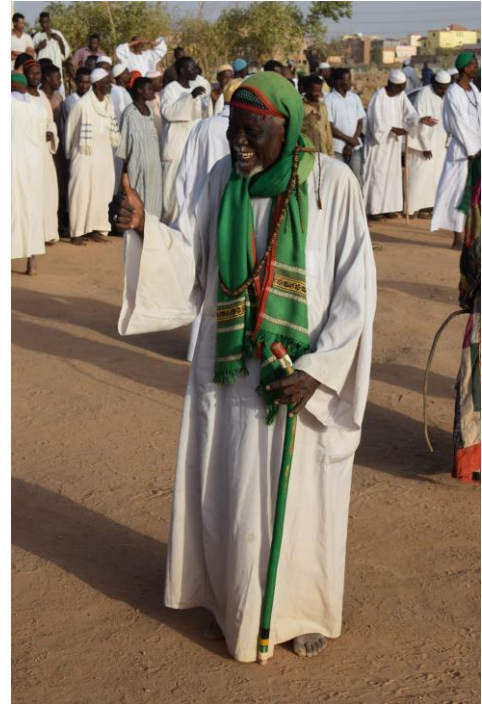
Färdledare

Nils Billing leder vår resa. Han är egyptolog, religionshistoriker och författare. Dessutom har han ett intresse för människor, är lärare vid Uppsala universitet och har varit en uppskattad färdledare på oräkneliga resor och deltagit i flera arkeologiska undersökningar i Egypten. Billing ledde även denna resa för Gränslösa Resor 2017.

Vår planerade färdväg.

En sufier hälsar oss välkomna!

Resefakta

Datum: 8–24 mars 2018

Pris 2018: från Stockholm 44 500 kr vid betalning över bankgiro tack vare att vi då kan ge dig rabatt. Vill du betala med kort är priset 45 390 kr.

*Det går utmärkt att även resa från **Göteborg och Köpenhamn**, men på grund av flygbolagets regler kan vi inte få ett pris i förväg. Därför får du ett aktuellt prispförslag från oss på förfrågan. Vanligtvis blir det ingen större skillnad prismässigt.*

Enkelrumstillägg: 2 600 kr (begränsat antal enkeltält)

I priset ingår:

- reguljärflyg från Stockholm med Turkish Airlines t/r
- alla lokala transporter i 4-hjulsdrivna jeepar (alla har fönsterplats)
- svensk färdledare
- lokal engelskspråkig färdledare
- del i tvåmanstält (11 nätter) och liggunderlag som är ett par cm tjockt och 200x60 cm
- bord och stolar vid måltider
- logi i flerbäddsrum i traditionella nubiska hus (2 nätter)
- logi i dubbelrum med privat dusch och toalett i Khartoum (2 nätter + dagrum)
- helpension

- samtliga utflykter enligt program
- entréer enligt program
- dricks
- visum till Sudan
- bok och/eller karta
- litteraturtips
- praktisk information inför resan om vaccinationer, utrustning med mera

I priset ingår ej: obligatorisk arkeologisk avgift, fototillstånd och registrering av passet (USD290 betalas på plats), dryck utöver vatten

Antal deltagare: 11-15 personer

Svårighetsgrad: Inte fysiskt krävande, men du ska klara 11 nätter i tält

Klimat: Medeltemperaturen i mars är 27 grader (max 37 och min ca 10 grader). Normalt regnar det inte så här års.

Anmälan: Boka direkt på vår [hemsida](#) eller kontakta Gränslösa Resor AB, Marsjö Hvilan, 643 94 Vingåker, tel 0151-209 00, e-post info@granslosaresor.se.

Anmälningsavgift och slutbetalning

Anmälningsavgiften är 2 500 kr. Den sätts in på bg 5713-6889 inom 10 dagar. Slutbetalning ska vara oss tillhanda senast 40 dagar innan avresa.

Avbeställningsvillkor: är samma som på övriga resor med Gränslösa Resor. Vid avbeställning **mer än 45 dagar** före avresedatum är avbokningsavgiften 2 500 kronor, d v s hela anmälningsavgiften. Därefter har arrangören rätt att innehålla hela resans pris. [Läs mer på vår hemsida](#) eller beställ en utskrift!

Avbeställningsskydd: Se över ditt försäkringsskydd, så att du har en avbeställningsförsäkring. I många hemförsäkringar och kredit- och betalkort ingår avbeställningsskydd.

Gränslösa Resor AB har ställt lagstadgade garantier till Kammarkollegiet.

Preliminära flygtider med Turkish Airlines (TK)

Datum	Sträcka	Avr	Ank	Flyg nr
8 mar	Arlanda–Istanbul	1210	1645	TK1794
8 mar	Göteborg–Istanbul	1230	1800	TK1798
8 mar	Köpenhamn–Istanbul	1200	1715	TK1784
8 mar	Istanbul–Khartoum	2145	0210	TK680
24 mar	Khartoum–Istanbul	0305	0730	TK681
24 mar	Istanbul–Arlanda	0850	1040	TK1793
24 mar	Istanbul–Göteborg	0950	1135	TK1797
24 mar	Istanbul–Köpenhamn	0905	1030	TK1783

Välkommen på Expedition Sudan!

Nisse, Lotta och Anna-Karin

Tel. 0151-209 00, E-post: info@granslosaresor.se ,

Hemsida: www.granslosaresor.se

Marsjö Hvilan, 643 94 Vingåker, org nr 556649-4836